

УДК 343.131

DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i88.3071>*С. Л. Шаренко*

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СУДОВО-КОНТРОЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО РОЗГЛЯДУ
СЛІДЧИМ СУДДЕЮ СКАРГ НА РІШЕННЯ, ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ
ДІЗНАВАЧА, СЛІДЧОГО ЧИ ПРОКУРОРА**

Постановка проблеми. Проблема правового статусу особи, яка звертається до слідчого судді зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, зберігає свою актуальність, оскільки дотепер законодавцем не закріплено його процесуальних прав і обов'язків. Невирішеним як на доктринальному, так і на законодавчому рівнях є і питання щодо видів процесуальних рішень слідчого судді, які можуть бути ухвалені у зв'язку з відмовою скаржника від скарги або за наявності підстав для часткового задоволення скарги. Це актуалізує науковий пошук у зазначеному напрямі, який має ґрунтуватися на дослідженні наукового доробку із цієї проблематики та релевантної судової практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового статусу скаржника, види процесуальних рішень, які можуть бути постановлені слідчими суддями за результатами розгляду скарги на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора, досліджувалися вченими-процесуалістами, зокрема: І. Гловюк, В. Нором, О. Шило, А. Туманянц, Д. Клепкою та іншими, однак відсутність належного правового регулювання цих питань потребує їх аналізу з огляду на сучасний стан законодавства та правозастосування.

Виклад основного матеріалу. Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) України визначає, що скарги на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування або прокурора розглядаються в судовому засіданні за правилами судового розгляду, передбаченими ст. ст. 318–380 КПК, з урахуванням положень гл. 26. Особливостями § 1 гл. 26 є визначення суб'єктів оскарження, встановлення строків для звернення до суду зі скаргою та для розгляду такої скарги. Суб'єктами оскарження рішення, дії чи бездіяльності є: заявник, потерпілий, його представник чи законний представник, підозрюваний, його захисник чи законний представник, володілець тимчасово вилученого майна, особа, якій відмовлено у визнанні потерпілою, особи, до яких можуть бути застосовані заходи безпеки, передбачені законом, особа, якій відмовлено в задоволенні клопотання, її представник, законний представник чи захисник. Оскільки той, хто скаржиться, є скаржником (відповідно до тлумачного словника), то можливе використання цього поняття як узагальненого (родового) для визначення правомочного суб'єкта звернення до суду зі скаргою на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора. Згідно зі ст. 3 КПК, до сторін кримінального провадження належать слідчий, дізнавач, прокурор (в окремих випадках потерпілий, його представник чи законний представник), підозрюваний, його захисник та законний представник; до учасників кримінального провадження – потерпілий, його пред-

ставник чи законний представник; до учасників судового провадження – сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, інші особи, за клопотанням або скаргою яких у випадках, передбачених КПК, здійснюється судове провадження. У гл. 3 КПК законодавець послідовно викладає повноваження, права й обов'язки сторін кримінального провадження, потерпілого і його представника, інших учасників кримінального провадження, до яких належать заявник, цивільний позивач і цивільний відповідач та їхні представники, законний представник цивільного позивача, свідок, перекладач, експерт, спеціаліст, секретар судового засідання, судовий розпорядник, але взагалі не згадує про особу, за клопотанням або скаргою якої здійснюється судово-контрольне провадження. Ця прогалина в законодавстві дозволяє слідчим суддям у судовому засіданні роз'яснювати права й обов'язки такої особи на власний розсуд, оскільки дотепер не розроблена пам'ятка про її права й обов'язки. Правами особи, за клопотанням або скаргою якої здійснюється судове провадження, на нашу думку, можуть бути: право бути поінформованою про час і місце судового розгляду, право брати участь у судовому засіданні; право заявляти відвід складу суду; право ставити питання слідчому чи прокурору з питань, які є предметом судового розгляду; право користуватися правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються відповідно до вимог, визначених у ст. 50 КПК; право давати пояснення рідною або іншою мовою, якою вона володіє, і користуватися допомогою перекладача; право користуватися нотатками і документами під час надання пояснень; право знайомитися з матеріалами, які можуть бути надані в судовому засіданні слідчим, дізнавачем або прокурором; право виступати в судових дебатах; право знайомитися із журналом судового засідання і технічним записом судового засідання; право отримувати копію судового рішення. Така особа зобов'язана: прибути за викликом слідчого судді для участі в судовому засіданні, підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого судді.

Викладений підхід свого часу був оприлюднений нами в межах відповідної наукової публікації [1, с. 49–50]. Проте за 8 років, які минули з моменту публікації, ситуація в контексті нормативної регламентації не змінилась, тож усе вищевикладене зберігає свою актуальність і надалі (про що додатково може свідчити висловлена авторами більш пізніх досліджень підтримка нашої позиції [2, с. 90]). Водночас, з урахуванням напрацювань інших дослідників та окремих правозастосовних підходів, що були виявлені нами під час аналізу судової практики, маємо визнати необхідність доповнення раніше сформованого переліку прав скажника двома пунктами.

По-перше, КПК не передбачає права скажника відмовитися від скарги і, відповідно, не передбачає повноваження слідчого судді закрити провадження в разі такої відмови. Водночас ситуація, коли через різні об'єктивні або суб'єктивні причини скажник втрачає процесуальний інтерес до предмета оскарження, є більш аніж поширеною. Натепер у цьому контексті вже сформувалась абсолютно чітка судова практика, яка передбачає винесення ухвали про закриття провадження в разі відмови скажника від поданої скарги, що нескладно проілюструвати на кількох прикладах. Так, слідчий суддя Хмельницького міськрайонного суду

Хмельницької обл. ухвалив рішення про закриття провадження за скаргою представника Особа_2 адвоката Особа_1 на незаконні дії прокурора та слідчого щодо неповернення вилученого майна з огляду на те, що скаржник адвокат Особа_1 від скарги відмовився, звернувшись до слідчого судді з письмовою заявою про закриття провадження за скаргою [3]. Аналогічне рішення постановив слідчий суддя Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської обл., оскільки «у судовому засіданні заявник Особа_2 відмовився від своєї скарги, посилаючись на те, що конфлікт з Особа_4 врегульований і він на даний час не бажає проведення досудового розслідування та не прагне притягати його до кримінальної відповідальності» [4]. Можливість відмови від скарги, поданої в порядку ст. 303 КПК, слідчі судді сприймають саме як право скаржника, яким він може скористатися через засаду диспозитивності. Правильне, на наш погляд, розуміння засади диспозитивності підштовхує слідчих суддів до ухвалення не передбаченого КПК рішення про закриття провадження за скаргою в разі відмови скаржника від своїх вимог [5]. Зважаючи на вищевикладене, виправданою виглядає пропозиція окремих дослідників стосовно необхідності закріплення на рівні КПК права скаржника відмовитися від поданої скарги [2, с. 90–91]. Окрім цього, у КПК доцільно передбачити і правові наслідки такої відмови – постановлення слідчим суддею ухвали про закриття провадження за скаргою.

По-друге, важливою гарантією законності самого судово-контрольного провадження є можливість апеляційного оскарження ухвал слідчого судді. Безперечно, рішення слідчого судді по більшості питань, перелічених у ст. 303 КПК, не підлягають апеляційному оскарженню і є остаточними. Водночас у багатьох випадках скаржник усе ж має право звернутися до апеляційного суду в разі незгоди з позицією слідчого судді. Так, в апеляційному порядку може бути оскаржена ухвала про повернення скарги або відмову у відкритті провадження (ч. 6 ст. 304 КПК). Окрім цього, закон передбачає можливість оскарження ухвали про відмову в задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження, скарги на відмову слідчого, прокурора в задоволенні клопотання про закриття кримінального провадження з підстав, визначених п. 9¹ ч. 1 ст. 284 КПК, про скасування повідомлення про підозру та відмову в задоволенні скарги на повідомлення про підозру (ч. 3 ст. 307 КПК). Таким, що не відповідає Конституції України, визнано положення ч. 3 ст. 307 щодо заборони оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає в невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення [6]. Водночас додаткової актуальності право апеляційного оскарження ухвали слідчого судді, особливо ознайомлення скаржника з таким правом (чому сприятиме розроблення відповідної пам'ятки), набуває у світлі наявних у практиці випадків, коли в ухвалях, які підлягають апеляційному оскарженню, слідчі судді помилково вказують на неможливість їх оскарження [7]. У світлі вищевикладених фактів, на наш погляд, заслуговує на підтримку висловлена окремими дослідниками позиція про необхідність доповнення розробленого нами переліку прав скаржника правом на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді у випадках, передбачених КПК [2, с. 91].

Ефективність судово-контрольної діяльності як загалом, так і в контексті розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора під час досудового розслідування значною мірою залежить від того процесуального інструментарію (наявність повноважень щодо ухвалення конкретних рішень), яким відповідно до закону володіє слідчий суддя. У контексті конституційного положення, відповідно до якого органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та способом, що передбачені Конституцією та законами України (ст. 19 Конституції України), особливого значення набуває максимальна точність та повнота в нормативному встановленні повноважень слідчого судді щодо ухвалення як підсумкових, так і проміжних рішень.

Зазначимо, що теза щодо підсумкових та проміжних рішень слідчого судді в контексті розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора під час досудового розслідування досліджувалася науковцями, але неповно. Як зазначає Д. Клепка (з посиланням на Д. Валігуру [8, с. 114]), «усі рішення слідчого судді, що ухвалюються ним під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування, умовно можуть бути поділені на проміжні та підсумкові. Проміжні рішення ухвалюються слідчим суддею під час безпосереднього розгляду скарги та спрямовані на забезпечення повноти й об'єктивності такого розгляду, змагальності сторін тощо (наприклад, рішення про розгляд скарги за відсутності слідчого чи прокурора; рішення, що ухвалюються за клопотаннями учасників провадження). До підсумкових рішень слідчого судді слід віднести ті рішення, що ухвалюються ним за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування, тобто рішення, ухвалені за результатами судового засідання» [2, с. 103]. На наш погляд, недосконалість вказаної позиції полягає в тому, що запропонований підхід залишає поза межами класифікації (поза межами поділу на проміжні та підсумкові) такі рішення слідчого судді, як: (а) повернення скарги особі, яка її подала (що може мати місце, якщо: скаргу подала особа, яка не має права подавати скаргу; скарга не підлягає розгляду в цьому суді; скарга подана після закінчення строку, передбаченого на оскарження (ч. 2 ст. 304 КПК)); (б) відмова у відкритті провадження за скаргою (що може мати місце, якщо скарга подана на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, що не підлягає оскарженню (ч. 4 ст. 304 КПК)).

Процедура ухвалення двох вказаних рішень узагалі не передбачає судового розгляду і загалом виглядає так: 1) скарга надходить до суду, реєструється в канцелярії та передається слідчому судді, визначеному системою автоматичного розподілу; 2) слідчий суддя вивчає скаргу і, якщо встановлює наявність підстав для повернення скарги особі, яка її подала, або для відмови у відкритті провадження за такою скаргою, виносить відповідну ухвалу (важливо: ухвала в цьому разі виноситься без проведення процедури судового розгляду); 3) ухвала реєструється за допомогою комп'ютерної програми документообігу загальних судів «Д-3», після чого вручається скаржнику. Тож, процедура ухвалення названих рішень узагалі не передбачає судового розгляду скарги. Звичайно, з великою часткою умовності можна стверджувати, що факт ознайомлення слідчого судді зі скаргою

і є судовим розглядом. Це, у свою чергу, позбавляє можливості віднесення названих рішень як до проміжних (які, відповідно до вищенаведених наукових визначень, «ухвалюються слідчим суддею під час безпосереднього розгляду скарги та спрямовані на забезпечення повноти й об'єктивності такого розгляду, змагальності сторін тощо» [2, с. 103]), так і до підсумкових (які, знову ж таки відповідно до вищенаведених наукових визначень, ухвалюються «за результатами розгляду скарги <...> тобто за результатами судового засідання» [2, с. 103]). Відтак, відкритим залишається питання про те, до якої саме групи рішень (проміжних, підсумкових чи взагалі до якоїсь третьої групи) варто відносити рішення слідчого судді (а) про повернення скарги особі, яка її подала, (б) про відмову у відкритті провадження за скаргою. Убачається, що пошук відповіді на поставлене запитання не повинен націлювати на доповнення класифікації третьою групою рішень слідчого судді, тож названі рішення мають бути віднесені до однієї з ustalених у науці кримінального процесу груп: до проміжних або до підсумкових судових рішень. На наше переконання, названі рішення є різновидом підсумкових рішень з огляду принаймні на такі аргументи. По-перше, як рішення про повернення скарги особі, яка її подала, так і рішення про відмову у відкритті провадження за скаргою у процесуальному сенсі «ставлять крапку» (підбивають підсумок) у питанні, яке було ініційоване скаржником для розгляду слідчим суддею. Тож, після винесення одного з названих рішень жодних інших рішень по цій же скарзі слідчий суддя вже не ухвалює. По-друге, як рішення про повернення скарги особі, яка її подала, так і рішення про відмову у відкритті провадження за скаргою є самостійним предметом для апеляційного оскарження, що є властивим саме для підсумкових судових рішень. По-третє, на наш погляд, варто вказати на наявність помилкового компонента в дефініції підсумкового рішення слідчого судді, яка в порядку цитування наводилась нами на початку розгляду даного питання. Таким компонентом є вказівка зазначених авторів на процедуру судового розгляду скарги (судове засідання) як обов'язкову передумову винесення підсумкового судового рішення. Справді, у більшості випадків підсумок щодо предмета судового контролю підбивається за результатами судового розгляду порушеного скаржником питання. Водночас повноцінне підсумкове рішення слідчий суддя іноді уповноважений ухвалювати й поза межами процедури судового розгляду.

З огляду на вказане можемо констатувати доцільність: 1) виключення із доктринальних визначень вказівки на процедуру судового розгляду скарги (проведення судового засідання) як обов'язкову передумову винесення підсумкового судового рішення; 2) доповнення сформульованого в науці переліку підсумкових рішень слідчого судді, що ухвалюються за результатом розгляду скарг, такими рішеннями, як: (а) про повернення скарги особі, яка її подала; (б) про відмову у відкритті провадження за скаргою.

Аналіз положень гл. 26 КПК надає можливість виокремити ті процесуальні рішення, які законодавець передбачив як процесуальний інструментарій слідчого судді для вирішення питань, пов'язаних із надходженням скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора під час досудового розслідування. Так, КПК передбачена можливість слідчого судді ухвалити рішення про: (1) повер-

нення скарги особі, яка її подала (ч. 2 ст. 304 КПК); (2) відмову у відкритті провадження (ч. 4 ст. 304 КПК); (3) закриття провадження за скаргою (ч. 2 ст. 305 КПК); (4) скасування рішення слідчого, дізнавача чи прокурора (п. 1 ч. 2 ст. 307 КПК); (5) скасування повідомлення про підозру (п. 11 ч. 2 ст. 307 КПК); (6) зобов'язання припинити дію (п. 2 ч. 2 ст. 307 КПК); (7) зобов'язання вчинити певну дію (п. 3 ч. 2 ст. 307 КПК); (8) відмову в задоволенні скарги (п. 4 ч. 2 ст. 307 КПК).

Водночас оцінка нормативно закріпленого переліку рішень слідчого судді та підстав для їх ухвалення в контексті реалій правозастосовної діяльності надає можливість звернути увагу на те, що перелік рішень, пов'язаних із надходженням скарги, які відповідно до закону може ухвалити слідчий суддя, не надає можливості вирішувати всі питання, що виникають у цій площині під час правозастосування. Тобто з позиції вимог правозастосування наданий законодавцем перелік можливих рішень є неповним. У цьому контексті невідповідність вимог закону потребам практики є перспективним напрямом для наукового осмислення, який надає можливість сформулювати відповідні законодавчі пропозиції.

Так, окремими авторами вже зазначалось, що «у судовій практиці подекуди виникає потреба в постановленні ухвали, що не передбачена, зокрема в разі необхідності ухвалити по скарзі водночас рішення і про відмову в задоволенні скарги в певній частині і про її задоволення в іншій частині. Така ситуація виникає, зокрема, у тих випадках, коли в одній скарзі особа оскаржує декілька рішень, дій чи форм бездіяльності, а за результатами розгляду такої скарги слідчий суддя робить висновок про необхідність, наприклад, задоволення вимог скаржника щодо скасування рішення слідчого та водночас відмову в задоволенні вимог скаржника щодо зобов'язання вчинити певну дію» [2, с. 104–105; 9, с. 115]. Проведений нами аналіз судової практики підтвердив вказане. Зауважимо, що винесення рішення про часткове задоволення вимог скаржника може бути пов'язано як із тим, що вимоги скаржника є прийнятними, проте окремі з них не підлягають задоволенню, так і з тим, що скарга містить вимоги, частина з яких входять до предмета відання слідчого судді, а частина – ні. Так, наприклад, слідчий суддя Вищого антикорупційного суду ухвалив рішення про те, що «скарга адвоката І.Л. Федоренка, який діє в інтересах Особа_1, має бути задоволена частково, адже: постанови старшого детектива НАБУ Р.М. Боднарчука від 4 червня 2020 р. у кримінальному провадженні № 5201700000000365 від 2 червня 2017 р. про відмову в задоволенні клопотань адвоката І.Л. Федоренка в інтересах ОСОБА_1 про проведення слідчих (розшукових) дій № 860, № 861 від 21 квітня 2020 р. мають бути скасовані як такі, що не відповідають вимогам ст. 110 КПК України; у частині зобов'язання провести допити свідків за участю сторони захисту та із застосуванням технічних засобів для фіксування необхідно відмовити, адже не було доведено доцільності проведення таких слідчих (розшукових) дій на даній стадії досудового розслідування» [9]. Слідчий суддя Печерського районного суду м. Києва ухвалив рішення про часткове задоволення скарги: задовольнив її в частині вимоги про зобов'язання службових осіб Національної поліції внести відомості до ЄРДР, але водночас відмовив «у задоволенні вимог скарги в частині визнання бездіяльності службових осіб Печерського УП ГУНП у м. Києві <...> оскільки, відповідно до ч. 2 ст. 307 КПК

України, ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування може бути про: скасування рішення слідчого чи прокурора; скасування повідомлення про підозру; зобов'язання припинити дію; зобов'язання вчинити певну дію та відмову в задоволенні скарги» [10]. Перелік такого роду прикладів можна продовжувати, адже винесення слідчими суддями ухвал про часткове задоволення вимог скажника на практиці є явищем досить поширеним [11; 12; 13; 14; 15; 16; 17]. Тож, у цьому контексті заслуговує на підтримку позиція авторів, які вказують на необхідність законодавчої легалізації такої практики слідчих суддів шляхом внесення змін до КПК. Зокрема, Д. Клепка в цьому ключі пропонує «доповнити ч. 2 ст. 307 КПК України п. 5 такого змісту: «відмовити в задоволенні скарги в певній частині» [2, с. 105]. Погоджуємося із запропонованим підходом по суті, але маємо поставити під сумнів термінологічну коректність запропонованих законодавчих змін. Адже в тих випадках, де КПК передбачив можливість часткового задоволення вимог особи, яка звертається до суду (слідчого судді), законодавець використовує не конструкцію «часткова відмова», а словосполучення «часткове задоволення»: суд задовольняє цивільний позов повністю або частково чи відмовляє в ньому (ч. 1 ст. 229 КПК); слідчий суддя може ухвалити рішення про «про відмову в задоволенні або про часткове задоволення клопотання про арешт (ч. 3 ст. 173 КПК). Винятком є положення КПК, де передбачено, що «про результати розгляду клопотання повідомляється особа, яка заявила клопотання. Про повну або часткову відмову в задоволенні клопотання виноситься вмотивована постанова, копія якої вручається особі, яка заявила клопотання, а в разі неможливості вручення з об'єктивних причин – надсилається їй» (ч. 2 ст. 220 КПК). Проте в даній ситуації вказівка саме на часткову відмову є принциповою, оскільки саме повна або часткова відмова (але ніяк не задоволення клопотання) може бути предметом подальшого оскарження. Цілковитим усвідомлюючи можливі критичні зауваження щодо того, що лексичні конструкції «часткова відмова» і «часткове задоволення» за своїм змістовим наповненням є тотожними (синонімічні), а спроба знайти деякі відмінності нагадує відоме питання про напівповну чи напівпорожню склянку, усе ж маємо висловити переконання у важливості термінологічного підходу. Адже для правильного розуміння тексту закону і єдності правозастосування досить важливим є уникнення в тексті нормативно-правового акта так званої «законодавчої синонімії». Як зазначається у спеціальних дослідженнях із цього питання, «застосування різних термінів для позначення того самого поняття (синонімія) у тексті нормативно-правових актів слід розцінювати як дефект законодавства, оскільки це змушує правозастосовника спрямовувати зусилля на відшукання відмінностей у нормативному навантаженні тотожних понять з огляду на відмінності в їх термінологічному позначенні, що знижує ефективність правозастосування» [18, с. 187]. Тож, з огляду на використання у КПК усталеного формулювання «часткове задоволення», на наш погляд, такий же термінологічний підхід має бути використаний і під час реалізації наукових пропозицій стосовно надання можливості слідчому судді диференційовано підходити до вирішення різних вимог, що містяться в межах однієї скарги. Зважаючи на викладене, на наш погляд, нормативні зміни

до ст. 307 КПК мають передбачати таке: (а) ч. 1 ст. 307 КПК викласти в такій редакції: «За результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора постановляється ухвала згідно із правилами цього Кодексу, якою слідчий суддя задовольняє скаргу повністю або частково чи відмовляє в її задоволенні»; (б) п. 4 ч. 2 ст. 307 КПК виключити.

Висновки. Проведене дослідження проблемних питань правового статусу скаржника – суб'єкта звернення до слідчого судді зі скаргою на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора та здійснення судово-контрольного провадження свідчить про необхідність удосконалення його чинної нормативної моделі. Із цією метою доцільним видається внесення змін до КПК України в частині, що стосується визначення процесуальних прав і обов'язків скаржника, розширення переліку можливих рішень слідчого судді за результатами розгляду скарги, що дозволить реалізувати судову дискрецію залежно від встановлених обставин та конкретної процесуальної ситуації.

Література

1. Шаренко С. Проблемні питання розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2013. № 5. С. 44–50.
2. Клепка Д. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування як окремий вид провадження : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2017. 211 с.
3. Ухвала слідчого судді Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької обл. від 5 травня 2015 р., спр. № 686/8371/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54936146>.
4. Ухвала слідчого судді Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської обл. від 16 лютого 2015 р., спр. № 182/276/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/52177237>.
5. Ухвала слідчого судді Деснянського районного суду м. Києва від 14 квітня 2014 р., спр. № 754/3455/14-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59075392>.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Плескача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень ч. 3 ст. 307, ч. 3 ст. 309 Кримінального процесуального кодексу України від 17 червня 2020 р., № 4-р(П)/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text>.
7. Ухвала слідчого судді Овідіопольського райсуду Одеської обл. від 5 грудня 2017 р., спр. № 509/4841/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/70735432>.
8. Валігура Д. Оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органу досудового розслідування та прокурора: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2013. 191 с.
9. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 26 серпня 2020 р., справа № 991/5777/20. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91164935>.
10. Ухвала слідчого судді Печерського районного суду м. Києва, справа № 757/34666/20-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91165219>.
11. Ухвала слідчого судді Сихівського районного суду м. Львова від 25 серпня 2020 р., спр. № 464/4538/20. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91135597>.
12. Ухвала слідчого судді Ізюмського міськрайонного суду Харківської обл. від 20 серпня 2020 р., спр. № 623/2786/20. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91106916>.
13. Ухвала слідчого судді Печерського районного суду м. Києва від 21 серпня 2020 р., спр. № 757/34670/20-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91132817>.
14. Ухвала слідчого судді Октябрського районного суду м. Полтави від 21 серпня 2020 р., спр. № 554/7564/2020. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91127762>.
15. Ухвала слідчого судді Гайворонського районного суду Кіровоградської обл. від 21 серпня 2020 р., спр. № 385/883/20. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91126571>.
16. Ухвала слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 26 жовтня 2018 р., спр. № 200/16130/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77702810>.

17. Ухвала слідчого судді Кіровського районного суду міста Кіровограда від 25 серпня 2020 р., спр. № 404/4868/20. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/91156229>.

18. Лейба О. Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2018. 244 с.

Анотація

Шаренко С. Л. Проблеми правового регулювання судово-контрольного провадження щодо розгляду слідчим суддею скарг на рішення, дії чи бездіяльність дізнавача, слідчого чи прокурора. – Стаття.

Проведено дослідження нормативної моделі судово-контрольного провадження щодо розгляду слідчим суддею скарг на рішення, дії чи бездіяльність дізнавача, слідчого чи прокурора. Встановлено недосконалість правового регулювання в цій частині, що, зокрема, полягає у відсутності правової визначеності в питанні процесуального статусу скаржника. Ця прогалина в законодавстві змушує слідчих суддів у судовому засіданні роз'яснювати права й обов'язки такої особи на власний розсуд, оскільки дотепер не розроблена пам'ятка про її права й обов'язки. Запропоновано правами особи, за клопотанням або скаргю якої здійснюється судове провадження, уважати: право бути поінформованою про час і місце судового розгляду, право брати участь у судовому засіданні; право заявляти відвід складу суду; право ставити питання слідчому чи прокурору з питань, які є предметом судового розгляду; право користуватися правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються відповідно до вимог, визначених у статті 50 Кримінального процесуального кодексу; право давати пояснення рідною або іншою мовою, якою вона володіє, і користуватися допомогою перекладача; право користуватися нотатками і документами під час надання пояснень; право знайомитися з матеріалами, які можуть бути надані в судовому засіданні слідчим, дізнавачем або прокурором; право виступати в судових дебатах; право знайомитися із журналом судового засідання і технічним записом судового засідання; право отримувати копію судового рішення. Така особа зобов'язана: прибути за викликом слідчого судді для участі в судовому засіданні, підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого судді.

Досліджене питання правових наслідків відмови скаржника від скарги. Звернено увагу на відсутність у Кримінальному процесуальному кодексі можливості закриття провадження із цих підстав.

Визначені повноваження слідчого судді щодо ухвалення як підсумкових рішень, так і проміжних. Запропоновано виключення з доктринальних визначень вказівки на процедуру судового розгляду скарги (проведення судового засідання) як обов'язкову передумову винесення підсумкового судового рішення; доповнено пропозиції переліку підсумкових рішень слідчого судді: рішеннями про повернення скарги особі, яка її подала, і про відмову у відкритті провадження за скаргю.

Ключові слова: слідчий суддя, скаржник, скарга на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, ухвала слідчого судді.

Summary

Sharenko S. L. Problems of legal regulation of judicial control proceedings concerning consideration by the investigating judge of complaints against decisions, actions or inactions of the investigator, investigator or prosecutor. – Article.

The study of the normative model of forensic control proceedings concerning consideration by the investigating judge of complaints against decisions, actions or inaction of the investigator, investigator or prosecutor was conducted. The imperfection of legal regulation in this part has been established, which, in particular, consists in the lack of legal certainty in the issue of procedural status of the complainant. This gap in the legislation forces investigating judges in the court hearing to clarify the rights and obligations of such a person at their own discretion, since a memo on his rights and obligations has not been developed so long. It is proposed the rights of a person, on the petition or complaint of which the court proceedings are carried out, to consider: the right to be informed about the time and place of the trial, the right to participate in a court hearing; the right to declare a visit to the court; the right to ask questions to the investigator or prosecutor on the issues that are the subject of the trial; the right to use the legal assistance of a lawyer whose powers are confirmed in accordance with the requirements specified in Article 50 CPC; the right to give explanations in the native or other language he speaks and use the help of a translator; the right to use notes and documents when providing explanations; the right to get acquainted with the materials that may be provided in the court hearing by the investigator, investigator or prosecutor; the right to speak in court debates; the right to get acquainted with the journal of the court hearing and the technical record of the court hearing; the right to receive a copy of the court decision. Such a person is

obliged: to arrive on the call of the investigating judge to participate in the court hearing, to obey the legal requirements and orders of the investigating judge.

The issue of legal consequences of the complainant's refusal from the complaint is investigated. Attention was drawn to the absence of the CPC's ability to close proceedings on these grounds.

The powers of the investigating judge to make both final decisions and interim ones have been determined. The exclusion from the doctrinal definitions of the instruction on the procedure of judicial consideration of the complaint (holding a court hearing) as a mandatory precondition for making the final court decision is proposed; supplemented the proposals of the list of final decisions of the investigating judge: decisions on the return of the complaint to the person who filed it and the refusal to open proceedings on the complaint.

Key words: investigating judge, complainant, complaint against decision, action or inaction of investigator, investigator, prosecutor, ruling of investigating judge.